

УДК 330.1:657.1

I. Godnyuk, candidate of economic sciences, professor,

O. Chizhevska, assistant State Agrarian and Engineering University in Podilya

FEATURES PRAVT RECORDS OF OBJECTS OF INTELLECTUAL PROPERTY

Annotation. World experience using objects of intellectual property rights (hereinafter IPR) in the marketplace shows that deficiencies in accounting for these objects is the reason that businesses no significant income and bear huge losses. In domestic economic literature as foreign and ultimately, the question of lease intangibles, and especially their accounting, given insufficient attention. However, such operations take place in practice, requiring the development of a clear method of accounting of rights to use intellectual property and display order information in the financial statements. Also important is the accounting for intellectual property rights as a separate object from the owner of the account, given the type of its activities, entities involved in the operation and forms derived from the use of the rewards.

The increase enterprise competitiveness involves the effective use of intangible assets, share in the assets of businesses is growing. Companies in the process of economic activities in parallel with the use of intangible assets in the activity stack as contracts (agreements) on the right to use certain objects (mostly IPR) other entities. Value of contract (agreement) arising out of the value of intangible assets is an important factor in the contract and at the same time, it would assess its value.

Based on the economic substance of transactions, and taking into account the requirements of the legislation of Ukraine, we concluded that the method of accounting for transfers of IPR in use should take into account the views of the company, the procedure using IPR (sole, single, non-exclusive) form of remuneration for the use of assets and the calculation of the frequency signed contract and the terms that are given equity in use. One combination of these factors makes it possible to examine the operation of the transmission IPR in use as the provision of services to another entity, while the other brings them closer to an operating lease. Therefore, the methodological approaches to display them in accounting will be different.

Keywords: intangible assets, objects of intellectual property, accounting, leasing contract, franchising, lump-sum payment, royalty.

І.В. Годнюк, кандидат економічних наук, доцент,

О.М. Чижевська, асистент ПДАТУ

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ВИКОРИСТАННЯ ОБ'ЄКТІВ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Розглянуто зміст поняття «об'єкти прав інтелектуальної власності», досліджено проблеми відображення в обліку переходу права власності на об'єкти прав інтелектуальної власності іншим особам в обліку та шляхи удосконалення обліку нематеріальних активів.

Ключові слова: нематеріальні активи, об'єкти прав інтелектуальної власності, облік, лізинговий договір, франчайзинг, паушальний платіж, роялті.

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Виникнення нематеріальних активів пов'язано з отриманням прав власності на об'єкти інтелектуальної власності, на обмежені ресурси та з використанням цих прав в господарській діяльності з метою отримання у майбутньому економічних вигод.

Частиною нематеріальних активів підприємств є об'єкти інтелектуальної власності, тому нематеріальними активами (надалі НМА) визнаються придбані або створені підприємством об'єкти прав інтелектуальної власності, інші об'єкти права власності та користування, що використовуються у виробництві продукції (виконанні робіт, наданні послуг) або для управлінських потреб впродовж тривалого часу з метою отримання економічних вигод у майбутньому.

Методологічні основи формування в бухгалтерському обліку інформації про об'єкти прав інтелектуальної власності викладені в П(С)БО 8 «Нематеріальні активи» [5].

Світовий досвід використання об'єктів прав інтелектуальної власності (надалі ОПІВ) в умовах ринку свідчить, що недоліки в обліку цих об'єктів є причиною того, що комерційні структури недоотримують значні доходи та несуть колосальні збитки. У вітчизняній економічній літературі, як зрештою і в зарубіжній, питанням лізингу нематеріальних активів, а тим більше їх обліку, приділяється недостатня увага. Водночас такі операції на практиці мають місце, що вимагає розробки чіткої методики обліку прав користування об'єктами інтелектуальної власності та порядку відображення інформації про них у фінансовій звітності підприємств. Важливим є також питання обліку прав інтелектуальної власності як самостійного об'єкта обліку у власника, враховуючи вид його діяльності, суб'єктів, що беруть участь у операції та форми отриманих винагород від користування об'єктом.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми.

В останнє десятиліття нематеріальні активи були об'єктом досліджень багатьох закордонних науковців, серед яких можна назвати Е. Брукінга, Т. Давенпорта, П. Друкера, Л. Едвінссона, Х. Ітамі, А. Козирева, Б. Леонтьєва, М. Мелоун, Б. Лева, І. Нонака, Л. Прусака, П. Салівана, К.-Е. Свейбі, Т. Стюарта, Х. Текеучі, І. Просвіріна. Значний вклад у вирішення проблемних питань обліку нематеріальних активів зробили також такі українські вчені як Д. Богиня, О. Бутнік-Сіверський, В. Геєць, О. Грішнова, О. Кендюхов, А. Колот, Я. Крупка, А. Чухно та інші. Критичний аналіз існуючих теоретико-методологічних основ і практичної багатоаспектності обліку цього виду активів, який міститься в роботах зазначених авторів, дає підстави для подальшого удосконалення методології та практики бухгалтерського обліку нематеріальних активів.

Метою статті є дослідження об'єктів прав інтелектуальної власності як однієї з складових нематеріальних активів та удосконалення методики обліку процесу переходу права власності на об'єкти прав інтелектуальної власності до інших осіб.

Виклад основного матеріалу дослідження. Відповідно до ПСБО 8 «Нематеріальні активи» нематеріальними є немонетарні активи, які не мають матеріальної форми та можуть бути ідентифіковані [6].

Виникнення нематеріальних активів пов'язано з отриманням прав власності на об'єкти інтелектуальної власності. Згідно ст. 420 Цивільного кодексу України (надалі ЦКУ) об'єктами прав інтелектуальної власності у сфері господарювання визнаються винаходи та корисні моделі; промислові зразки; сорти рослин та породи тварин; торговельні марки (знаки для товарів і послуг); комерційне (фірмове) найменування; географічне позначення; комерційна таємниця; комп'ютерні програми; інші об'єкти, передбачені законом [9].

Виникнення права на об'єкт інтелектуальної власності, можливість ідентифікації ОПІВ та наявність у нього ознак перспективності для подальшого комерційного використання потребує правового захисту ОПІВ, який може бути здійснений в межах чинного правового поля одним з обраних способів: патентуванням, реєстрацією або введенням режиму комерційної таємниці.

Дія правоохоронних документів припиняється при їх відміні у встановленому законом порядку або при несплаті мита. Права, пов'язані з секретами виробництва (ноу-хау) і виробничою (корпоративною) таємницею, охороняються до їх розкриття за наявності системи захисту. З метою організації системи захисту результатів інтелектуальної діяльності, які передбачається охороняти в режимі комерційної таємниці (ст. 506 ЦКУ), підприємству слід розробити і прийняти положення про комерційну таємницю, необхідність чого передбачено ст. 420 ЦКУ [9].

Передача ОПІВ у користування господарюючим суб'єктам відповідно до чинного законодавства може оформлятися двома видами договорів: ліцензійним (угодою) або договором комерційної концесії.

Згідно з ліцензійною угодою одна сторона – власник ОПІВ (ліцензіар), надає іншій стороні (ліцензіату) право використання ОПІВ та результату від його використання в передбачених договором межах.

Враховуючи положення ст. 1109 ЦКУ залежно від кола осіб, які користуються ОПІВ в цілях бухгалтерського обліку, операції з ОПІВ можна поділити на три види:

1. Тільки власник ОПІВ використовує його для ведення своєї діяльності;
2. ОПІВ переданий у використання іншому суб'єкту господарювання, при цьому власник не використовує його для ведення своєї діяльності;
3. Власник ОПІВ використовує ОПІВ для ведення своєї діяльності та одночасно передає його у використання іншим суб'єктам господарювання.

Другий і третій види операцій з ОПІВ і є власне операціями, методики обліку яких розглядаються. Слід відмітити, що за нормами ЦКУ другий вид операцій передбачає отримання виключної ліцензії на її проведення, а третій – одиничної або невиключної ліцензії.

Відповідно до ліцензійного договору ліцензіат сплачує ліцензіару ліцензійні платежі. На практиці застосовуються наступні види ліцензійних платежів:

- роялті – поступові виплати пропорційно певним показникам в ході використання об'єкта (можуть нараховуватися з прив'язкою до показників збільшення прибутку або обсягу випуску продукції);
- паушальний платіж – одноразовий, раніше обумовлений платіж. Паушальні платежі виникають, коли складно спрогнозувати ефект дії ОПІВ і вартість ліцензії є невисокою;
- комбінований платіж. Передбачає сплату паушального платежу та роялті;
- кост-плас (cost plus) – вартість плюс винагорода – виплати за додаткові послуги понад обумовлену ціну (паушального платежу).

Поряд з названими видами розрахунків за ліцензійною угодою іноді практикується одержання винагороди у вигляді участі в розподілі прибутку або участі у капіталі. У першому випадку продавцю відраховується певний відсоток прибутку від комерційного застосування технології, у другому – продавець отримує винагороду у вигляді частини акцій компанії, що використовує нову технологію.

Сучасний, так званий франчайзинг за своєю суттю є операцією з передачі ОПІВ у користування. Проте цивільне законодавство України не оперує терміном «франчайзинг». За змістом йому відповідає термін «комерційна концесія».

Згідно ст. 1115 ЦКУ за договором комерційної концесії одна сторона зобов'язується надати іншій стороні (користувачу) за винагороду на термін або без вказівки терміну право використання в підприємницькій діяльності користувача прав, що належать власнику, у тому числі право на фірмове найменування і/та комерційне найменування правовласника, на комерційну інформацію, що охороняється, а також на інші передбачені договором об'єкти прав – товарний знак, знак обслуговування і та ін. Договір комерційної концесії (франчайзинг) повинен містити в собі умови щодо території викорис-

тання комплексу прав, а також перелік конкретних засобів їх використання. Важливою особливістю договору франчайзингу є той факт, що у разі призупинення або анулювання прав власності на частину НМА у правовласника з якої-небудь причини договір комерційної концесії не припиняє своєї дії відносно комплексу переданих прав.

Головною і, напевно, єдиною відмінністю ліцензійного договору і договору комерційної концесії є об'єкт договору. За ліцензійним договором передається право користування ОПІВ, а за договором комерційної концесії – комплекс прав на ОПІВ.

Також за договором комерційної концесії можуть передбачатись комбіновані розрахунки – разовий платіж при набутті прав і періодичні платежі впродовж терміну користування.

Договір комерційної концесії, як і ліцензійний договір (відносно договорів на передачу в користування авторського права, прав на винахід, корисних моделей і т.д.), підлягає державній реєстрації в Державній службі інтелектуальної власності України. Він також повинен бути зареєстрований в органі Державної податкової інспекції за місцем реєстрації суб'єкта господарювання, який зазначений в договорі як правовласник.

Методика бухгалтерського обліку ОПІВ, переданих у користування, як було вже зазначено, визначена П(С)БО 8 «Нематеріальні активи». Більш детально методика обліку окремих операцій, пов'язаних з наданням у користування ОПІВ у правовласника і у користувача, наведена у Методичних рекомендаціях з бухгалтерського обліку нематеріальних активів, які затверджені Кабінетом Міністрів України [3]. Аналіз цих рекомендацій показав, що в них не розглянуті особливості бухгалтерського обліку операцій з ОПІВ на підставі лізингового договору та договору комерційної концесії.

Відповідно до Інструкції про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій облік ОПІВ необхідно вести із застосуванням субрахунків до синтетичного рахунку 12 «Нематеріальні активи», а саме: 123 «Права на комерційні позначення», 124 «Права на об'єкти промислової власності», 125 «Авторське право та суміжні з ним права» [2].

Проблеми з відображення передачі ОПІВ у використання пов'язані з відсутністю в об'єкта матеріальної форми. При всій подібності такої операції до оренди майна вона такою не є. Відсутність матеріальної форми призводить до того, що мають місце одночасно два явища:

- ОПІВ переходить у використання до іншого суб'єкта господарювання;
- ОПІВ залишається у використанні або просто у власності ліцензіара.

Тому використовувати рекомендовані субрахунки до рахунку 12 «Нематеріальні активи» для відображення передачі ОПІВ у використання, на нашу думку, можливо лише для операцій другого виду, тобто коли ОПІВ передається у використання іншому суб'єкту господарювання і при цьому власник не використовує його у своїй діяльності.

За таких умов до синтетичного рахунку 123 «Права на комерційні позначення», наприклад, слід відкривати такі аналітичні рахунки: 1231 «Власні ОПІВ», 1232 «ОПІВ передані у виключне використання».

Передача користувачу ОПІВ у використання не призводить до зміни власника активу, а отже не має потреби списувати останні з балансу правовласника.

Оскільки переданий об'єкт НМА з балансу не списується, підприємство-правовласник продовжує нараховувати амортизацію (пп. 25, 27 ПСБО 8). У зв'язку з цим доцільно до субрахунку 133 «Накопичена амортизація нематеріальних активів» відкрити аналітичні рахунки: 1331 «Накопичена амортизація власних ОПІВ», 1332 «Накопичена амортизація ОПІВ, переданих у виключне користування».

Третій вид операцій, тобто коли власник ОПІВ використовує його для ведення своєї діяльності та одночасно передає у використання іншим суб'єктам господарювання, потребує особливого методичного підходу для його відображення у бухгалтерському обліку.

З першого погляду здається, що зазначені вище операції призводять до виникнення нового активу за кожним актом передачі ОПІВ у використання. Це потребувало б від власника:

- a) відображати виникнення нового активу в бухгалтерському обліку;
- b) визначати вартість цього активу;
- c) визнавати податкові зобов'язання за цими операціями відповідно до вимог чинного податкового законодавства України.

Проте визначити вартість таких активів на витратній основі неможливо, а це суперечить принципу історичної (фактичної) собівартості. У той же час дублювання вартості переданих активів порушує принцип обачності, а також збільшує податкове навантаження на власника ОПІВ. Тому такий підхід є методично необґрунтованим.

За такої ситуації є доцільним, на нашу думку, звернутись до податкового розуміння операцій з передачі ОПІВ у користування. Згідно з чинним податковим законодавством дані операції розгляда-

ються як надання послуг (ст. 125.1, п. 6 ПКУ), а платежі, що передбачені за користування ОПІВ, розглядаються як вартість цих послуг з відповідними податковими наслідками [4].

За таких умов операції з передачі ОПІВ у використання слід відображати відповідно до ПСБО 15 «Доходи». Винагорода, що належить правовласнику, має визнаватись у бухгалтерському обліку доходом, якщо дотримані умови, визначені в п. 7 ПСБО 15 «Доходи». Якщо діяльність з надання ОПІВ у використання носить постійний характер, то платежі (включаючи роялті) за використання об'єктів інтелектуальної власності слід визнавати виручкою, доходами від основної операційної діяльності (п. 7, 8 ПСБО 15) із використанням для їх відображення в бухгалтерському обліку балансового рахунку 70 «Доходи від реалізації». Якщо ж така діяльність не є основною для суб'єкта господарювання, то доходи слід показувати у складі інших операційних доходів на рахунку 71 «Інші операційні доходи» [7].

Можливість проведення операцій з передачі у використання ОПІВ має бути в обов'язковому порядку зазначена в статуті (установчих документах) підприємства. Вибір підприємства слід закріпити також і в обліковій політиці.

Важливими для відображення цих операцій в бухгалтерському обліку є на сьогодні також кваліфіковані формулювання, які повинні містити договори на передачу цих активів у використання. У них повинні бути враховані невідповідності у формулюваннях стосовно цих операцій, наявні на сьогодні в цивільному, господарському та податковому законодавстві України.

Якщо одночасно з передачею у використання об'єкта прав інтелектуальної власності підприємство також продовжує використати цей об'єкт у своїй діяльності, амортизацію повинен нараховувати і надалі власник ОПІВ. Сума нарахованої амортизації НМА може розподілятися між витратами основної та іншої операційної діяльності в порядку, встановленому підприємством-правовласником, пропорційно співвідношенню доходів, отриманих від користувача, в загальному об'ємі доходів, які отримуються від використання активу (п. 7, 15 ПСБО 16 «Витрати», п. 20 ПСБО 15 «Доходи») [7, 8].

Підсумовуючи, можна сказати, що порядок відображення у бухгалтерському обліку доходів від надання у використання ОПІВ залежить від трьох факторів:

- характеру діяльності підприємства-правовласника, яке передає права на об'єкти інтелектуальної власності: основна або інша операційна діяльність;
- форми винагороди, встановленої ліцензійним договором (договором комерційної концесії): разовий (паушальний) платіж або періодичні платежі (роялті);
- осіб, які використовують ОПІВ у своїй діяльності.

Для бухгалтерського обліку важливим також буде те, як саме можна класифікувати заборгованість за розрахунками з приводу використання ОПІВ. При відповідності ознакам довгострокової заборгованості для обліку слід використовувати рахунок 18 «Довгострокова дебіторська заборгованість та інші необоротні активи» та рахунок 69 «Доходи майбутніх періодів». Якщо винагорода сплачується разовим платежем або нерівномірно, то отриманий паушальний платіж слід визнавати доходом майбутніх періодів і відображається на рахунку 69 «Доходи майбутніх періодів». Упродовж усього терміну дії ліцензійного договору або договору комерційної концесії відповідна сума винагороди за договором щомісячно включатиметься до складу операційних доходів у порядку, встановленому підприємством-правовласником, наприклад, рівними частками. Визнання заборгованості поточною тягне за собою використання рахунків 3 класу, а саме 37 «Розрахунки з різними дебіторами».

Розглянемо два варіанти бухгалтерських записів за розглянутими вище операціями:

1-й варіант – надання ОПІВ у виключне використання – операційна діяльність правовласника;

2-й варіант – надання ОПІВ у одиничне та невиключне використання – операційна діяльність правовласника.

Обираючи методику обліку тієї чи іншої операції, враховуватимемо класифікацію заборгованості, що виникає при цьому, за строками погашення.

Проілюструємо варіанти відображення в обліку операцій з передачі у використання ОПІВ цифровими прикладами.

Варіант 1. Підприємство передало строком на 2 роки ОПІВ у використання. Балансова вартість активу становить 50 000 грн. Сума накопиченої амортизації за період експлуатації – 5 000 грн. Операція обкладається ПДВ. Договір укладено на суму 28 320 грн., у тому числі ПДВ 20% – 4 720 грн. Договором передбачений одноразовий платіж (паушальний платіж) в момент його укладення. Користувачем внесена вся сума ліцензійного платежу на момент укладення договору. Щомісячна сума амортизації по даному об'єкту НМА складає 250 грн.

Відобразимо операції на рахунках бухгалтерського обліку правовласника (табл. 1).

Таблиця 1

Облік передачі об'єкта прав інтелектуальної власності у виключне використання

№ п/п	Зміст операції	Д-т	К-т	Сума, грн.
1	Передача власником ОПІВ у використання	1232	1231	50000
2	Відображена одноразова винагорода (дохід на момент передачі ОПІВ у використання)	183	69	28320
3	Відображено непідтверджене зобов'язання з ПДВ	703/719	643	4720
4	Надійшов платіж	311	183	28320
6	Віднесена частина доходів майбутніх періодів на доходи звітного періоду	69	703/719	14160
7	Відображено часткове підтвердження податкового зобов'язання з ПДВ	643	641	2360
8	Нарахована амортизація ОПІВ	93	1332	250

Варіант 2. Підприємство передало строком на 8 місяців ОПІВ у використання. Балансова вартість активу становить 50 000 грн. Сума накопиченої амортизації за період експлуатації – 5 000 грн. Операція обкладається ПДВ. Договором передбачений комбінований платіж: паушальний платіж в розмірі 10000 грн., роялті – 1700 грн. щомісячно. Паушальний платіж вноситься на момент укладення договору. Щомісячна сума амортизації по об'єкту НМА складає 250 грн.

Таблиця 2

Облік передачі об'єкта прав інтелектуальної власності у короткострокове одиничне/невиключне використання

№ п/п	Зміст операції	Д-т	К-т	Сума, грн.
1	Відображена одноразова винагорода (дохід на момент передачі ОПІВ у використання)	3771	703/719	12000
2	Нарахований ПДВ (податкове зобов'язання)	703/719	641	2000
3	Надійшов платіж від користувача	311	3771	12000
4	Нараховане роялті до утримання (визнаний дохід)	3772/3731	703/719	2040
5	Нарахований ПДВ (податкове зобов'язання)	703/719	641	340
6	Надійшов платіж від користувача	311	3772/3731	2040
7	Нарахована амортизація ОПІВ	93	1332	250

Варіант 3. Підприємство передало строком на 2 роки ОПІВ у використання. Балансова вартість активу становить 50 000 грн. Сума накопиченої амортизації за період експлуатації – 5 000 грн. Операція обкладається ПДВ. Договором передбачений комбінований платіж: паушальний платіж в розмірі 10000 грн., роялті – 566,67 грн. щомісячно. Паушальний платіж вноситься на момент укладення договору. Щомісячна сума амортизації по даному об'єкту НМА складає 250 грн.

Таблиця 3

Облік передачі об'єкта прав інтелектуальної власності у довгострокове одиничне/невиключне використання

№ п/п	Зміст операції	Д-т	К-т	Сума, грн.
1	Відображена одноразова винагорода (дохід на момент передачі ОПІВ у користування)	3771	69	12000
2	Відображено непідтверджене зобов'язання з ПДВ	703/719	643	2000
3	Надійшов платіж	311	3771	12000
4	Віднесена частина доходів майбутніх періодів на доходи звітного періоду	69	703/719	6000
5	Відображено часткове підтвердження податкового зобов'язання з ПДВ	643	641	1000
6	Нараховано роялті до утримання (визнаний дохід)	3772/3731	703/719	472,23
7	Нараховане ПДВ (податкове зобов'язання)	703/719	641	113,33
8	Надійшов платіж	311	3772/3731	472,23
9	Нарахована амортизація ОПІВ	93	1332	250

Висновки. Зростання конкурентоспроможності підприємств передбачає ефективне використання нематеріальних активів, частка яких у структурі активів суб'єктів підприємницької діяльності постійно зростає. Підприємства в процесі господарської діяльності паралельно з використанням нематеріальних активів у своїй діяльності укладають також договори (угоди) щодо надання права вико-

ристання окремих об'єктів (переважно ОПІВ) іншим юридичним особам. Вартість договору (угоди) впливає з вартості самого об'єкта нематеріальних активів, що є важливим чинником договору і, водночас, проблемним питанням оцінки їх вартості.

Виходячи з економічної суті операцій та врахувавши вимоги чинного в Україні законодавства, можна зробити висновок, що методика обліку передачі ОПІВ у використання має враховувати вид діяльності підприємства, порядок використання ОПІВ (виключне, одиначне, невиключне), форму винагороди за використання активу і періодичність розрахунку згідно укладеного договору, а також строки, на які наданий актив у використання. Одна з комбінацій зазначених факторів дає можливість розглядати операції з передачі ОПІВ у використання як надання послуг іншому суб'єкту господарювання, інша ж наближає їх до операційної оренди. Отже, методичні підходи до їх відображення у бухгалтерському обліку будуть різними.

Список використаних джерел

1. Господарський кодекс України [Електронний ресурс]: [у редакції від 16.01. 2003 р № 436-IV]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=435-15&p=1268229603326313>.
2. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій [Електронний ресурс]: наказ Міністерства фінансів України: [у редакції від 30.11. 1999 р. N 291]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0893>.
3. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку нематеріальних активів [Електронний ресурс]: наказ Міністерства фінансів України: [у редакції від 16.11. 2009 р. N 1327]. – Режим доступу: http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/article?artid=233413&cat_id=34932.
4. Податковий кодекс України [Електронний ресурс]: [у редакції від 11.10. 2011 р. № 2755-17]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2755-17>
5. Про ліцензування певних видів господарської діяльності [Електронний ресурс] Закон України: [у редакції від 01.06. 2000 р. № 1775-III]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1775-14>.
6. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи» [Електронний ресурс]: наказ Міністерства фінансів України: [у редакції від 18.10. 1999 р. № 242]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0750-99>.
7. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Доходи» [Електронний ресурс]: наказ Міністерства фінансів України: [у редакції від 29.11. 1999 р. N 290]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99>.
8. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» [Електронний ресурс]: наказ Міністерства фінансів України: [у редакції від 31.12. 1999 р. N 318]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00>.
9. Цивільний кодекс України [Електронний ресурс]: [у редакції від 16.10. 2011 р. № 435-15]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=435-15>

Аннотація. *Рассмотрено содержание понятия «объекты прав интеллектуальной собственности», исследованы проблемы отражения в учете перехода права собственности на объекты прав интеллектуальной собственности другим лицам в учете и пути совершенствования учета нематериальных активов.*

Ключевые слова: *нематериальные активы, объекты прав интеллектуальной собственности, учет, лизинговый договор, франчайзинг, паушальный платеж, роялти.*